

бухгалтерія та керівник підприємства розуміли, у чому полягає кінцевий результат інвентаризації. Це допоможе більш відповідально підійти до виконання даного завдання.

Серед повноважень робочої інвентаризаційної комісії слід зазначити:

1. Проведення інвентаризації активів у місяць їх зберігання та проведення.

2. Участь у визначенні результатів інвентаризації та розробка пропозицій щодо збереження недостач і надлишків за пересортицею, списання недостач у межах норм природних втрат (ці дії виконуються разом із бухгалтерією).

3. Оформлення протоколу (вказується інформація, яка потрібна для складання акту інвентаризаційної комісії)

У результаті злагодженої роботи учасників інвентаризаційного процесу забезпечується висока достовірність отриманих результатів, оптимальне використання людських ресурсів. Максимально можлива автоматизація процесу скоротить час його проведення [2]. У випадку ухилення від проведення обов'язкової інвентаризації, посадові особи підприємства можуть бути притягнуті до адміністративної та дисциплінарної відповідальності. Адміністративна відповідальність застосовується на підставі ст. 1642 Кодексу України про адміністративні правопорушення та передбачає штраф за несвоєчасне та неякісне проведення інвентаризації коштів і матеріальних цінностей у розмірі від 8 до 15 НМДГ. Штраф за повторне порушення протягом року становитиме від 10 до 20 НМДГ. Ці санкції застосовуються до керівника підприємства, оскільки згідно із законодавством саме він є посадовою особою, відповідальною за проведення інвентаризації [1].

Дисциплінарна відповідальність застосовується роботодавцем. Він може застосувати до працівників, винних у непроведенні інвентаризації або її проведенні з порушеннями, такі заходи дисциплінарного стягнення, як догана та звільнення.

Груповані результати інвентаризацій, що було проведено на мікрорівні будуть підґрунтям високої точності опису того збитку, який завдано українській економіці в цілому.

Крім того, фахівці InVenture Investment Group у прогнозах показників показують, що Україна буде отримувати, починаючи з наступного року від 50 мільярдів доларів на рік прямих валютних надходжень за зовнішнім рахунком, це будуть кредити, інвестиції, гранти країн G7 на відновлення. Величезні суми витратимуться насамперед, звичайно ж, на сектор будівництва [6]. Урядовий план відновлення України передбачає програму на 750 млрд євро, які планується витратити на відновлення інфраструктури, та інвестування в традиційні галузі (агросектор, чорна металургія, ВПК, туризм). Все це буде потребувати обліково-аналітичної обробки для підвищення ефективності використання.

Список літератури

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8074-10 від 07.12.84р.
2. Котович В. Створення інвентаризаційної комісії [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-xozyajstvnyye-operacii-9-sozdanie-inventarizacionnoj-komissii>
3. Лист Щодо окремих питань з проведення інвентаризації. Затверджено Мінфіном від 15.12.2003 № 31-04200-30-23/191.
4. Методика проведення інвентаризації об'єктів державної власності, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2005 року № 1121.
5. Мурдза А. П. Складові організації бухгалтерського обліку / А. П. Мурдза, Н. Й. Радіонова // Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених, присвяченої 90-річчю Київського національного університету технологій та дизайну, м. Київ, 26 березня 2020 р. / упор. О. В. Ольшанська. – Київ : КНУТД, 2020. – С. 350-352.
6. Перспективи післявоєнного відновлення економіки України та пріоритети інвестування [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/formula/perspektivi-pislyavoyennogo-vidnovlennya-ekonomiki-ukrayini-ta-prioriteti-investuvannya>
7. Положення про проведення інвентаризації активів та зобов'язань. Затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р.

378.091.217:355.01"2022"

О. Тарасенко., І. Тарасенко

tarik.ak2018@gmail.com, irataras@ukr.net

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПОВОЄННОМУ ПЕРІОДІ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВИРІШЕННЯ

Вховуючи обраний Україною курс на євроінтеграцію та проблеми, які постали перед закладами вищої освіти (ЗВО) України в умовах військової агресії, найважливішими завданнями слід вважати – забезпечення конкурентоспроможності (КС) системи вищої освіти та збереження її потенціалу

в умовах викликів, спричинених військовою агресією з боку РФ, одночасно враховуючи цілі та завдання післявоєнного відновлення і розвитку. Це зумовлює необхідність визначення вектору розвитку системи вищої освіти (СВО) з урахуванням завдань щодо забезпечення конкурентоспроможності, збереження

можливості функціонування національної СВО в умовах військової агресії та її розвитку в періоді післявоєнного відновлення. Зазначене визначає актуальність дослідження, обумовлює необхідність розробки державної політики задля збереження потенціалу і перспектив розвитку національної СВО.

Наслідком впливу російської військової агресії на стан СВО України стала втрата економічного потенціалу закладів вищої освіти через завдані руйнування, відтік студентів та науково-педагогічних працівників за кордон, в більшості – не за програмами академічної мобільності, зниження якості освіти. Так, за даними [1, 2] від бомбардувань та обстрілів постраждало 2551 закладів освіти, при цьому 291 з них зруйновано повністю; змінили місце свого розташування 34 заклади вищої освіти, 42 заклади фахової передвищої освіти і 65 відокремлених структурних підрозділів. Щотижня кількість ЗВО, які зазнали руйнувань та втрат внаслідок військових дій неупинно зростає. Це неминуче позначилося на результативності та ефективності функціонування СВО, призвело до втрат людського капіталу.

Зумовлена військовою агресією з боку РФ міграція молоді різного віку спричинила відтік абітурієнтів і студентів та призвела до зменшення контингенту студентів українських університетів, частину якого відновити не вдається [3]. Зважаючи на це, від держави потребується розробка відповідної освітньої та міграційної політики з метою стримування відтоку молоді та збереження людського капіталу країни.

До найбільш суттєвих викликів в умовах війни доцільно віднести також скорочення бюджетних видатків, зокрема реформування системи фінансово-бюджетного забезпечення освітньої та наукової сфер [4, 5]. Серед таких засобів науковці пропонують розглядати [4]: (1) переведення наукових установ, зокрема інститутів НАН України та галузевих академій виключно на проєктне фінансування; (2) суттєве скорочення для ЗВО обсягів бюджетного фінансування зі збереженням цієї форми для визначеного кола найбільш важливих спеціальностей, які будуть пріоритетними для відновлення економіки в післявоєнному періоді; (3) запровадження форми відпрацювання за державним скеруванням не менше ніж 5 років або повернення витрачених державою коштів на навчання до державного бюджету. В праці [5] зроблено акцент на необхідності приведення державного замовлення на підготовку спеціалістів до реальних потреб економіки, особливо в умовах війни для вирішення завдань розбудови «воєнної економіки та повоєнного відновлення». Так, способом скорочення державних видатків на вищу освіту, пропонується надання можливості безоплатно (цілком або частково) здобувати вищу освіту [5]: (1) за спеціальностями та в обсягах, найбільш пріоритетних для державного сектора економіки й системи забезпечення критично важливих суспільних благ (оборона, освіта, медицина тощо), а також за тими спеціальностями і в тих обсягах, стосовно яких є достовірні прогнози щодо попиту на них у реальному секторі економіки; (2) абітурієнтам, які виявили

набагато вищі за середні здібності до наступного навчання.

При цьому в праці [4] відзначається, що «... зменшення рівня бюджетного фінансування ЗВО в Україні має супроводжуватися суттєвим зростанням їх академічної свободи. Це означає фактичне перекладання відповідальності за якість навчання, викладання та дослідження з держави (яка зберігається ще з радянських часів) на університети. Паралельно з академічною свободою має відбуватися і посилення фінансової автономії ЗВО». Автори праці [4] вважають, що одночасно зі скороченням видатків державного бюджету на науку і освіту це сприятиме підвищенню рівня якості підготовки фахівців та конкурентоспроможності української вищої освіти, оскільки конкурувати на ринку освітніх послуг зможуть лише найкращі університети. Іншими словами в умовах конкуренції відбуватиметься ринковий відбір найбільш конкурентоспроможних ЗВО. В той же час, визнаючи зростаючу роль СВО в повоєнному відновленні економіки як системи, яка призначена здійснювати підготовку кадрів для різних галузей економіки, роблячи свій внесок в створення і примноження людського капіталу нації, вважаємо доцільним консолідувати зусилля держави і приватного сектора для збереження, відновлення та розвитку потенціалу ЗВО з урахуванням державних пріоритетів та потреб економіки повоєнного періоду.

Створення сучасного механізму управління фінансовим забезпеченням вищої освіти сприятиме акумуляції коштів та зменшенню навантаження на державний бюджет при вирішенні завдань повоєнного відновлення ЗВО та позитивної динаміки розвитку для повного задоволення потреб населення в якісній і доступній освіті, а також потреб бізнес-середовища у кваліфікованих фахівцях [6].

Враховуючи досвід вирішення національних проблем фінансування вищої освіти та джерел формування фінансових ресурсів [7, 8] до пріоритетних напрямів удосконалення системи фінансування освіти в Україні в контексті забезпечення економічної безпеки та КС СВО, слід віднести: (1) забезпечення ефективного розподілу фінансових ресурсів на видатки освітньої сфери з державного та місцевих бюджетів у розмірах, достатніх для розвитку ЗВО; (2) посилення контролю та здійснення систематичного аналізу цільового використання коштів на освіту; (3) удосконалення методів визначення обсягів фінансування освіти та розробка нормативів фінансування із врахуванням мінімальних соціальних стандартів обов'язкового фінансового забезпечення розвитку сфери освіти; (4) удосконалення механізму фінансування освіти в Україні із врахуванням міжнародного досвіду, перехід на багатоканальне фінансування, прийняття рішучих заходів щодо збільшення та диверсифікації джерел фінансування вищої освіти та оптимізації їхньої структури; (5) удосконалення науково-методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу, створення умов для проведення фундаментальних та прикладних досліджень у ЗВО,

які виступатимуть додатковим джерелом фінансування вищої освіти та сприятимуть підвищенню рівня КС вітчизняних ЗВО; (6) розвиток системи освітнього кредитування, що сприятиме забезпеченню: доступності освітнього кредиту; стимулюванню платоспроможного попиту на ринку освітніх послуг; збільшенню обсягу фінансових ресурсів у ЗВО; залученню фінансових ресурсів у сферу освітнього кредитування.

Одним із найбільш перспективних та ефективних механізмів фінансування освіти вважаємо державно-приватне партнерство (ДПП) як особливу систему відносин між представниками бізнесу і державою при вирішенні стратегічно важливих завдань розвитку країни в умовах глобальних викликів та ризиків з метою створення ресурсних та фінансових умов для розвитку ЗВО, підвищення ефективності їх діяльності, конкурентоспроможності та рівня інвестиційної привабливості за умови забезпечення високого рівня якості освіти [9]. Законом України „Про державно-приватне партнерство” до сфер застосування ДПП (крім інших) віднесено надання освітніх послуг [10].

Механізм ДПП має стати доповненням до діючого механізму фінансування вищої освіти, оскільки дозволить реалізувати проєкти ДПП у напрямі забезпечення відповідності СВО потребам економіки, зменшуючи в той же час потребу у бюджетних ресурсах для фінансування освітньої сфери. Для бізнес-партнерів участь у ДПП проєктах в освітній сфері є інструментом досягнення економічних вигід через реалізацію принципів соціальної відповідальності, оскільки сприяє формуванню позитивного іміджу учасника такої взаємодії.

Список літератури

1.URL: <https://saveschools.in.ua> (дата звернення: 27.09.2022).

2.URL: <https://cutt.ly/hJaDTKH> (дата звернення: 27.09.2022).

3.Тарасенко І.О. Державно-приватне партнерство в контексті реалізації державної політики в еколого-економічній сфері // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". – 2022. – № 9. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16623883472494.pdf> (дата звернення 25.09.2022).

4.Економіка війни та повосенний економічний розвиток України: проблеми, пріоритети, завдання | Громадський Простір (prostir.ua) // <https://www.prostir.ua/?news=ekonomika-vijny-ta-povojennyj-ekonomichnyj-rozvytok-ukrajiny-problemy-priorytety-zavdannya>

5.Українська система вищої освіти в умовах воєнної агресії РФ: проблеми й перспективи розвитку | Національний інститут стратегічних досліджень (niss.gov.ua) // <https://niss.gov.ua/news/statti/ukrayinska-systema-vyshchoyi-osvity-v-umovakh-voyennoyi-ahresiyi-rf-problemy-y>

6.Tarasenko I.O., Bondarchuk J.A., Tarasenko O.S. Economic security of higher education: opportunities and threats analysis. Науковий Вісник Полісся. 2017. № 4 (12). Частина 1. С. 40-43.

7.Буцька О.Ю. Джерела фінансування вищих навчальних закладів. URL: <https://www.sworld.com.ua/index.php/economy-311/financial-cash-flow-and-credit-311/7655-dzherelo-finsuvannya-vischih-navchalnih-zakladv> (дата звернення 03.04.2017).

8.Шевченко Л.С. Фінансування вищої освіти: подолання загроз ресурсної залежності. URL: http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Economics/58094.d oc.htm (дата звернення 26.09.2022).

9.Дідченко О.І., Москаленко С.А. Державно-приватне партнерство: сутність, законодавство, закордонний досвід. URL: <https://jprfd.donnu.edu.ua/article/view/1714> (дата звернення: 30.08.2022).

10.Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI. Редакція від 20.10.2019. URL: [tps://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17) (дата звернення 25.09.2022).

УДК 367.5

В. Левченко, В. Ляліна

veronira00@ukr.net

Київський національний університет технологій та дизайну

ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ В УМОВАХ ВОЄНОГО СТАНУ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

В процесі здійснення господарської діяльності майже всі підприємства використовують необоротні активи. Їх склад залежить від типу виробництва, галузі, організаційно-правової форми підприємства та обраного підходу до класифікації. Найбільш емною складовою необоротних активів є основні засоби. До їх складу також належать: нематеріальні активи, незавершені капітальні інвестиції, довгострокові фінансові інвестиції, інвестиційна нерухомість, інші необоротні активи, необоротні активи, утримувані для продажу тощо.

Необоротні активи – це матеріальні та нематеріальні ресурси, які належать установі та

гарантують її роботу і термін корисного використання яких становить один рік або більше [1, с. 178].

Характерною ознакою необоротних активів є те, що вони погано піддаються оперативному управлінню, оскільки структурні коливання є слабкими протягом короткого періоду часу. Структура необоротних активів підприємств визначається їх діяльністю. Динаміка структури необоротних активів за видами економічної діяльності передбачає існування постійних зрушень в структурі необоротних активів. Це свідчить про динамічний характер ринкових відносин у країні, і як наслідок – динамічність фінансово-господарської